

ע"פ 49519/05/19 - בוחבוס י. י. א. בע"מ, יחיאל בוחבוס נגד מדינת ישראל

בית הדין הארצי לעבודה

ע"פ 49519-05-19

ניתן ביום 12 ינואר 2020

המערערים

1. בוחבוס י. י. א. בע"מ
2. יחיאל בוחבוס

המשיבה

-
מדינת ישראל

לפני: השופטת לאה גליקסמן, השופטת סיגל דוידוב מוטולה, השופט רועי פוליאק

בשם המערערים - מערער 2

בשם המשיבה - עו"ד אנט שקורי פליישמן

פסק דין

השופט רועי פוליאק

ערעור על הכרעת דין וגזר דין של בית הדין האזורי לעבודה באר-שבע (סגן הנשיא צבי פרנקל; ת"פ 7956-10-18), אשר הרשיע את המערערים בעבירות על חוקי בטיחות בעבודה. בית הדין האזורי גזר על המערערת 1 קנסות בשיעור מצטבר של 28,800 ש"ח ועל המערער 2 קנסות בשיעור מצטבר של 58,800 ש"ח.

רקע

הנאשמים והאישומים

1. המערערת 1 (להלן - **המערערת או החברה**), חברה בבעלות ובניהול המערער 2 (להלן - **המערער**), עסקה בשנים הרלוונטיות לתביעה בייצור מצבות ובעיבוד וביצוע עבודות שיש למטבחים באמצעות "אבן קיסר". עבודות החברה בוצעו על ידי המערער עצמו, אחיו של המערער, יעקב בוחבוס, ובניו של המערער חיים בוחבוס, שהעסקתו פסקה בשנת 2015, ושי בוחבוס שהחל לעבוד בשנת 2016.

2. בשנים 2015 ו-2016 ערכו פקחים מטעם משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן - **משרד**

העבודה) ביקורות בחברה במסגרתן נמצאו ליקויי בטיחות שונים, ובכלל זאת ריכוזים גבוהים של אבק מזיק המשתחרר מן החומר סליקה כתוצאה מפעולות מכניות בשיש. לאור ממצאי הביקורת הראשונה מיום 23.6.2015 הוציא מפקח העבודה האזורי שני צווי שיפור (שמספרם 48733 ו- 48734) לפיהם היה על המערער לבצע בדיקות שונות ולדווח עליהן למפקח העבודה האזורי. בהקשר זה נציין, כי אין חולק כי הן המערער והן אחיו לקו במחלת הסיליקוזיס, אשר הוראות הבטיחות השונות נועדו, בין היתר, להגן מפניה.

3. החברה הואשמה בארבע עבירות (להלן - **ארבע העבירות**):

3.1 העדר בדיקות סביבתיות-תעסוקתיות תקופתיות של ריכוז האבק המזיק באתר העבודה בתכיפות של אחת ל-6 חודשים לפחות, בשיטת בדיקה שאישרה הועדה הטכנית - עבירה על תקנה 24(א) לתקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות הציבור והעובדים באבק מזיק) התשמ"ד-1984 (להלן - **תקנות העובדים באבק מזיק**) וכן, סעיפים 219, 221, ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן - **פקודת הבטיחות בעבודה**).

3.2 העסקה של אדם כעובד חשוף לאבק מזיק מבלי שעבר בדיקה רפואית חוזרת בידי רופא מורשה שיקבע את המשך התאמתו לעבוד בעבודה בחשיפה לאבק מזיק, באדם שגילו למעלה מ-40 שנים או שעבד כעובד חשוף לאבק מזיק למעלה מ-10 שנים - עבירה על תקנה 14(ב)(2) לתקנות העובדים באבק מזיק, סעיפים 219, 221, ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

3.3 העדר בדיקה של מכונת הרמה על כל חלקיה, ביסודיות, לפחות אחת לארבעה עשר חודשים על ידי בודק מוסמך - עבירה על סעיפים 81, 219, 221, ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

3.4 העדר בדיקה של קולט אויר אחת לעשרים וששה חודשים - עבירה על סעיפים 115(א), 219, 221, ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

4. המערער הואשם בשש עבירות:

4.1 ארבע העבירות בהן הואשמה החברה, מכוח סעיף 222 לפקודת הבטיחות בעבודה לפיה: "חברה, אגודה שיתופית או כל חבר בני אדם אחר שעברו אחת העבירות לפי פקודה זו, רואים כאחראי לעבירה גם כל מנהל, שותף או פקיד אחראי של אותו חבר בני אדם, ואפשר להביאו לדין כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ונקט אמצעים סבירים למניעת העבירה".

4.2 הפרה/אי קיום צו שיפור 48733 - עבירה על סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה תשי"ד-1954 (להלן - **חוק ארגון הפיקוח על העבודה**).

4.3 הפרה/אי קיום צו שיפור 48734 - עבירה על סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה.

הדין בבית הדין האזורי

5. במהלך הדיונים בתיק בבית הדין האזורי, הודה המערער, בשם המערערים, באופן חלקי בעובדות כתב האישום.

עמוד 2

במענה לכתב האישום הודה המערער כי לא בוצעו בחברה בדיקות סביבתיות אחת לחצי שנה על ידי בודק מעבדה (סעיף 3.1 לעיל), אך טען כי החברה הפסיקה לעבוד עם חומר הגלם של "אבן קיסר" וכי כמעט ואינה מייצרת יותר שיש למטבחים, כך שאין יותר אבק מזיק במקום. לעניין הבדיקות הרפואיות טען המערער כי נעשו בדיקות רפואיות לעובדים (סעיף 3.2 לעיל), אך הוא "לא חושב שהעביר את כל הבדיקות למפקח המחוזי של העבודה". לעניין האישומים בנוגע למכונת ההרמה ולקולט האוויר (סעיפים 3.3 ו-3.4 לעיל), המערער הודה בחקירתו במשרד העבודה מיום 13.6.2016 כי לא נערכה בדיקה למכונת הרמה שהייתה חדשה לטענתו וכי לא נערכה בדיקה לקולט האוויר כנדרש בחוק. במענה לכתב האישום, לעומת זאת, המערער הכחיש את המיוחס לו בגין אישומים אלה וטען כי מכונת ההרמה נבדקה "כמעט כל שנה ו - 14 חודשים" [ההדגשה הוספה - ר.פ.] וכי קולט האוויר נבדק פעם ב - 24 חודשים. בנוסף הודה המערער בפני בית הדין בקבלת שני צווי השיפור ובאי קיומם (סעיפים 4.5 ו-4.6 לעיל), אך טען כי לא היה צורך בבדיקות שהתבקשו בהם משום שהחברה לא עבדה עם מזהמים סביבתיים.

הכרעת הדין

6. בית הדין האזורי הרשיע את המערערים בכל העבירות שיוחסו להם בכתב האישום, בפסק דין מנומק בו פורטו מרכיבי העבירות המיוחסות להם וכן העדויות והראיות שהובאו בפניו.

בית הדין האזורי קבע כי בניגוד לטענת המערערים מהראיות עולה כי העסק פעל בתחום עבודות שיש אבן קיסר, וכי נמדדו במקום פעם אחר פעם רמות חריגות של אבק מזיק המכיל חומר מסוכן. כן נקבע כי המערער אף הודה בחקירתו משנת 2016 כי בעסק מבוצעות עבודות בשיש אבן קיסר, וכי ידע כי באחריותו לבצע בדיקות סביבתיות אחת לחצי שנה כנדרש בתקנות.

בנוסף נקבע כי בניגוד לתקנות ולהוראות דוחות הביקורת שניתנו למערערים במשך שנים רבות (החל משנת 2010) ואף לאחר הוצאתם של צווי השיפור, לא נערכו בדיקות רפואיות לעובדים המועסקים בחברה, או לא הושלמו, אף כי המערער היה מודע לדרישות הרבות של אגף האכיפה בעניין זה.

בית הדין האזורי קבע כי מדוחות תסקיר אודות מתקן ההרמה וקולט האויר שהמציא המערער לאגף הבטיחות, עולה כי לא נערכה בדיקה למכונת ההרמה בעסק אחת לארבעה עשר חודשים, וכי לא נערכה בדיקה לקולט האוויר אחת לעשרים ושישה חודשים, כנדרש בפקודת הבטיחות.

בית הדין האזורי פסק כי המערער הפר את חובת הפיקוח על המערערת המוטלת עליו כנושא משרה בחברה, בכך שלא נקט אמצעים סבירים למניעת ביצוע העבירות שביצעה החברה ועל כן יש להרשיעו בגין הפרת חובת הפיקוח.

גזר הדין

7. בית הדין האזורי פסק כי יש לגזור על כל אחד מהמורשעים, המערער והחברה שבבעלותו, עונש נפרד בגין כל אחת מהעבירות. טענה לפיה יש לראות בעבירות או בחלק מהן מסכת אחת לא הועלתה על ידי המערערים ומשכך לא נבחנה על ידי בית הדין האזורי. בית הדין ציין כי בקביעת העונש הובאו בחשבון חשיבותם של הדינים שהופרו, אשר נועדו להבטיח סביבת עבודה בטוחה ולשמור על חיינו ושלמות גופו של מי שנמצא במקום העבודה, והעובדה כי המערערים לא שעו לתקן את ההפרות על אף הביקורות שקיבלו. לצד זאת נשקלו מצבו האישי של המערער החולה במחלת ריאות ונסיבותיו האישיות. בית הדין האזורי הוסיף וקבע, ללא הנמקה, כי מתחם הענישה

בכל אחת מהעבירות, למעט העבירות של אי קיום צווי שיפור, נע בין 50% לבין 80% מהקנס המרבי הקבוע בגין (14,400 ש"ח לכל עבירה) וכי מתחם הענישה בגין אי ביצוע צווי השיפור הוא בין 30% לבין 80% מהקנס המרבי (50,000 ש"ח בגין אי ביצוע כל אחד מצווי השיפור).

8. בבואו לגזור את עונשם של החברה ושל המערער קבע בית הדין האזורי כך:

"לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ובכלל זה מצבו האישי של הנאשם, העובדה שהוא עצמו מחלה במחלת סיליקוזיס, החלטתי לגזור על הנאשמים קנסות בשיעור של 50% בלבד מגובה הקנס המקסימלי בגין כל עבירה בה הורשעו בגין ארבע העבירות הראשונות. ו-30% בלבד מגובה הקנס המקסימלי בגין שתי העבירות לפי סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה שעניינם הפרת ואי קיום צווי השיפור. מדובר ברמת ענישה שנמצאת בטווח התחתון של מתחם הענישה, אולם בשל מצבו של הנאשם ובכלל זה מצבו הבריאותי, החלטתי לגזור את העונש על הרף התחתון.

אני גוזר על הנאשמת קנס בשיעור של 7,200 ₪ בגין כל אחת מהעבירות בהן הורשעה, ובסך הכל 28,800 ₪.

אני גוזר על הנאשם קנס בשיעור של 7,200 ₪ בגין כל אחת מארבע העבירות הראשונות בהן הורשע, סך הכל 28,800 ₪ וכן קנס בשיעור של 15,000 ₪ בגין כל עבירה בה הורשע לפי סעיף 8 לחוק הארגון הפיקוח על העבודה, סך הכל 30,000 ₪ כך שעל הנאשם לשלם קנס כולל בשיעור של 58,800 ₪.

כמו כן נפסק כי הקנסות ישולמו ב - 60 תשלומים שווים החל מיום 2.6.2019, וכי כל אחד מהמערערים יחתום על כתב התחייבות על סך של 14,400 ש"ח, לפיו ימנע מביצוע העבירות בהן הורשע בתיק זה למשך שלוש שנים מיום מתן גזר הדין, שאם לא כן יקנס בקנס נוסף בשיעור של 10,000 ש"ח כל אחד.

9. לאחר מתן גזר הדין בתיק ניתן **גזר דין משלים** לאור בקשת המערערים לפרוס את הקנס למספר רב יותר של תשלומים, נוכח נסיבותיו הכלכליות והאישיות של המערער מכיסו משולמים כלל הקנסות. חרף התנגדות המשיבה נעתר בית הדין האזורי לבקשה והורה שהקנסות ישולמו ב- 80 תשלומים שווים, חלף 60 התשלומים שנקבעו בגזר הדין הראשון.

טיעוני הצדדים בערעור

10. להלן תמצית טענות המערערים:

- א. החברה ממעטת לעבוד עם שיש אבן קיסר מזה תקופה ארוכה ולכן תוצאות הביקורות הסביבתיות אינן נכונות.
- ב. המערער ועובדי החברה ביצעו את כל הבדיקות הרפואיות כנדרש עד שנתגלו אצל המערער ואחיו מחלת ריאות כתוצאה מעבודה רבת שנים בשיש, ותיעוד לכך קיים בפנקס הבריאות שבידי המערער.
- ג. בוצעו בדיקות למכונת ההרמה כנדרש. פוספסה בדיקה אחת בגלל המצב הבטחוני והבודקים שפחדו להגיע. בנוסף, מדובר במכונת הרמה קטנה שבדוחק ניתן לכנות אותה כך.
- ד. נעשו מרבית הבדיקות לקולט האויר. הבדיקות החסרות הן עקב המצב הבטחוני והקושי בו היו מצויים

המערערים בעקבותיו.

ה. המערערים קיבלו מספר קנסות על אותם אישומים, וכן לא נלקח בחשבון כי המערער משלם על כל הקנסות מכיסו.

ו. הקנס שנגזר על המערערים הוא גבוה מאד. המערער הוא בן 75, ומתפרנס מכ-5000 ש"ח בחודש. הוא חולה במחלת ריאות וסובל מכאבי ברכיים קשים, לאחר עבודה מאומצת בת 60 שנה שנועדה לפרנס משפחה בת 12 נפשות. מצבה הכלכלי של החברה קשה והיא על סף סגירה. המפעל קיים 42 שנים מבלי שהייתה בו תאונת עבודה, ולמערערים אין עבר פלילי.

11. במקביל להגשת הערעור הגישו המערערים בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין אשר נדחתה על ידי בית הדין הארצי, בין היתר נוכח מועד הדין הקרוב ופריסת התשלומים על פני תקופה ממושכת.

12. תשובת המשיבה לערעור בסיכומיה ובמהלך הדין בערעור הייתה כי המדובר בחזרה על הטענות שהעלו המערערים בפני בית הדין קמא, וזאת לאחר שאף הודו בחלק ניכר מעובדות כתב האישום. המשיבה חזרה על החשיבות הרבה שבשמירה על דיני בטיחות בעבודה, ועל הנזק שנגרם עקב ביצוע העבירות למערער ולאחיו שחלו כתוצאה מקיומן לאורך זמן רב. לטענת המשיבה הפסיקה מורה כי יש להתייחס לעבירות בטיחות כעבירות כלכליות שבבסיסן הרצון לחסוך בעלויות, ואשר תוצאתן היא השתת עלויות על כלל הציבור כתוצאה מתחלואה הנגרמת עקב אי הקפדה על הוראות הדין, ולכן אמצעי הענישה המתאים כדי ליצור הרתעה צריך לכלול ענישה כספית משמעותית.

13. בתום הדין בערעור הגישה המשיבה בקשה לתיקון טעות בפרוטוקול לעניין מתחם הענישה בשני הליכים שנזכרו בטיעון בעל פה בערעור, והמערערים הגישו מסמכים נוספים וחזרו על טענות שהועלו על ידם בערעור. בהיעדר התנגדות של המערערים מתוקן הפרוטוקול באופן שמתחם הענישה לו טוענת עתה המשיבה - **בניגוד** למתחם הענישה שנטען בבית הדין האזורי ללא כל הנמקה - הוא בין 25% לבין 60% מהקנס המרבי.

דין והכרעה

הכרעת הדין

14. לא מצאנו לנכון להתערב בהכרעת דינו של בית הדין האזורי בכל הקשור להרשעתם של המערערים בעבירות על פקודת הבטיחות בעבודה ותקנותיה ועל חוק ארגון הפיקוח על העבודה. ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בקביעות העובדתיות של הערכאה הדיונית, ובמקרה שלפנינו קביעות אלה מבוססות ומפורטות היטב בהכרעת הדין שניתנה בבית הדין האזורי.

בהקשר זה נדגיש, כי הלכה ולמעשה המערער, שלא היה מיוצג בבית הדין האזורי ושאינו מיוצג אף בפנינו (מחמת חסרון כיס לטענתו), לא הכחיש את ביצוע חלק מהעבירות בהן הורשע אלא הציג, הן בהודעת הערעור והן בטיעון בפנינו, הסברים וסיבות מקלות לאי קיום הוראות הדין (האח כבר חלה ולכן לא היה צורך בעריכת בדיקות; "פספוס" של בדיקה עקב המצב הביטחוני ו"פספוסים" לא מהותיים נוספים; בדיקות נערכו אך מתוך טעות תוצאותיהן לא הועברו במועד ואף לא הוצגו לבית הדין; הפסקת עבודה עם אבן קיסר שייתרה את ביצוע צו שיפור 48733 וכיוצא באלה הסברים). הסברי המערער והנסיבות שפורטו על ידו תומכים בהרשעת המערערים, הגם שהם עשויים, בנסיבות

מסוימות, לשמש כנימוקים להקלה בעונשים שהוטלו על המערערים או מי מהם.

להשלמת היריעה נציין, כי המערער, בעלי החברה ומנהלה היחיד, לא כפר בתחולת הוראת סעיף 222 לפקודת הבטיחות בעבודה ובאחריותו כ"מנהל" מכוח הסעיף הנזכר.

גזר הדין

15. המערערים מיקדו את עיקר טענותיהם בערעור בהיקפו הכספי הכבד של הקנס שהוטל עליהם בסך כולל של 87,600 ש"ח, תוך שהמערער, הבעלים בחברה אשר מחזורה השנתי הנטען של כ - 600,000 ש"ח בלבד, מדגיש כי "**הכל יוצא מהכיס שלי**". אכן, הכלל הוא שערכאת הערעור אינה מתערבת בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית "אלא אם העונש סוטה במידה קיצונית מרמת הענישה הראויה, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או בנסיבות מיוחדות אחרות אשר יצדיקו חריגה מהכלל" (ע"פ 5668/13 **מזרחי נ' מדינת ישראל**, (17.3.2016)), אך במקרה שבפנינו שוכנענו לקבל את טענת המערערים לעניין גובה הקנסות בהם חויבו מהטעמים שיובחרו להלן.

16. המשיבה טענה בבית הדין האזורי, ללא הנמקה וללא כל הפנייה לפסיקת מתחם ענישה במקרים דומים, כי מתחם הענישה צריך לנוע בטווח שבין 60% ל - 80% מהקנס המרבי וכי יש להשית על החברה קנס בשיעור 70% מהקנס המרבי בכל אחד מסעיפי האישום בהם הורשעה ולהשית על המערער קנס בשיעור 60% מהקנס המרבי. בית הדין האזורי קבע כי רמת הענישה הראויה בגין ארבע העבירות בהן הואשמו המערערים היא בין 50% ל - 80% מגובה הקנס המרבי (ששיעורו 14,400 ש"ח). כן נקבע כי רמת הענישה הראויה בגין שתי העבירות הנוספות בהן הורשע המערער, שעניינן הפרת שני צווי השיפור שהוצאו באותו יום, היא בין 30% ל - 80% מגובה הקנס המרבי (העומד על 50,000 ש"ח). בית הדין האזורי, בטרם בא לקבוע את מתחם העונש ההולם, לא הכריע תחילה בשאלה האם מדובר ב"אירוע אחד" או ב"מספר אירועים", לא הבהיר בגזר הדין מה היו השיקולים בקביעת מתחם הענישה ונמנע מלבחון, בהיעדר טיעון מטעם מי מהצדדים, מתחמי ענישה שנקבעו בנסיבות דומות.

17. בית הדין האזורי הוסיף ופסק כי בגין כל העבירות יש לגזור על המערערים את העונש ברף התחתון של מתחם הענישה שנקבע על ידו, קרי קנסות בשיעור של 50% מגובה הקנס המקסימלי עבור 4 העבירות (7,200 ש"ח בגין כל עבירה, לכל נאשם בנפרד) וכן קנס נוסף בשיעור של 15,000 ש"ח למערער עבור כל אחת משתי העבירות הנוספות.

18. התלבטנו שמא הדרך הנכונה היא השבת התיק לבית הדין האזורי על מנת שיבחן מחדש את מתחם הענישה שנקבע, תוך התייחסות לקביעת מתחמי ענישה בנסיבות דומות, כפי שנטען לראשונה על ידי המשיבה בטיעון בעל פה בפנינו, ופירוט מכלול השיקולים הרלוונטיים. עם זאת, בהתייחס לנסיבות שבפנינו - ובהן הימנעותה של המשיבה מלהציג נימוקים כלשהם לקביעת מתחם הענישה בבית הדין האזורי, היותם של המערערים בלתי מיוצגים, גילו הגבוה של המערער (יליד שנת 1946) ומחלת הסיליקוזיס שהתרגשה עליו ועל אחיו - מצאנו לנכון שלא לעכב את גזירת הדין ולהכריע בהתאם למיטב שיפוטנו תוך שהכרעתנו תצטמצם לנסיבות הערעור שבפנינו.

19. בקביעת "מתחם העונש ההולם" יש לפעול, כידוע, בהתאם לעיקרון ההלימה, שמשמעותו קיום יחס הולם בין חומרת העבירה, נסיבות המעשה ומידת אשמתו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש שיוטל עליו. מעשיהם של המערערים הביאו לפגיעה בערך החברתי המוגן שעניינו שמירה על שלמות גופם וחייהם של עובדים, ערך בעל

חשיבות חברתית ולאומית. הגם שלא הוכח כי עקב התנהלותם של המערערים, בתקופה הרלוונטית לתביעה, נפגעה בריאותם של עובדים באתר שאינם המערער ואחיו (מבלי שנחווה דעתנו על הקשר הסיבתי בין המחלה לבין העבודה בחברה), אין בכך כדי לאיין את הפגיעה בערך החברתי. מטרה נוספת של דיני הבטיחות היא מניעת ההשלכות הכלכליות החמורות למשק של תאונות בעבודה לרבות "עלות איבוד ימי עבודה, הוצאות עבור פיצוי לעובד וטיפולו הרפואי, הנטל הרובץ על מערכת הבריאות לטפל בנפגעי תאונות עבודה והעלות של שיקום נפגעי עבודה" (לערכים המוגנים על ידי דיני הבטיחות בעבודה וקביעת מתחם ענישה בהתאם, ראו לאחרונה בהרחבה: ע"פ (ארצי) 53735-06-16 **גרינברג נ' מדינת ישראל** (14.9.2018)). פסקה 66 וההפניות שם. להלן - עניין **גרינברג**).

20. עם זאת, במסגרת הערכת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות לפי הקבוע בסעיף 40ט(א) לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן - **חוק העונשין**) עלינו לקחת בחשבון את העובדה לפיה המדובר בעסק משפחתי קטן, בו שני העובדים הקבועים הם אחיו ובנו של המנהל בפועל (המערער). לפיכך, ובשונה מטיבן של עבירות כלכליות ומן התכלית הניצבת בבסיס מדיניות ענישתן, קיים קושי להניח כי בבסיס התנהלות המערערים, אשר גרמה, או הייתה צפויה לגרום, לנזק, בראש ובראשונה למערער ולבני משפחתו הקרובים, עמדו אינטרסים כלכליים או ניצול לרעה של כוח או מעמד, חלף חוסר הבנה של טיב המעשים והשלכותיהם והתמודדות כושלת מול גופי הפיקוח. עוד מצאנו לנכון ליתן את הדעת על העובדה כי יתכן שבנסיבות העניין נפגעו עובדים כתוצאה מהפרת הוראות הבטיחות (לא הוצגו מסמכים הקושרים או שוללים את הקשר הסיבתי בין מחלת המערער ואחיו לבין ההפרה של דיני הבטיחות בתקופה הרלוונטית לתביעה), אך בפועל הפגיעה היא של המערער עצמו ושל אחיו המשלמים (ככל שקיים קשר סיבתי כאמור) את מחיר ההתעלמות מחוקי הבטיחות. כמו כן, רף הענישה הנוהג בעבירות בטיחות אינו אחיד וקשור בקשר ישיר לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות של הנאשם (עניין **גרינברג**. פסקה 67).

21. בהינתן הנסיבות המיוחדות והחריגות הקשורות בביצוע העבירות כפי שתוארו לעיל ונסיבותיהם של המערערים, ובכלל זאת המצב הכלכלי הקשה של החברה ושל המערער (אותו יש לקחת בחשבון כבר בשלב זה בהתאם לקבוע בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין; יניב ואקי - יורם רבין **הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא** הפרקליט נב 413, 438 (תשע"ד)), ובהתחשב בטיעונה של המשיבה בערעור כי מתחם הענישה הראוי נע בין 25% לבין 60% מהקנס המרבי, אנו סבורים כי מתחם הענישה ההולם לכל אחת מארבע העבירות בהן הורשעו החברה והמערער נע בין 25%-ל-50% מגובה הקנס המרבי. לעניין העבירות של אי קיום צווי השיפור העולות לטעמנו לכדי "אירוע אחד" כמשמעו בסעיף 40ג לחוק העונשין, לנוכח העובדה ששני צווי השיפור הוצאו באותו מועד והורו על ביצוע מטלות דומות, כך שקיים בין העבירות קשר ענייני הדוק וסמיכות זמנים (ראו: ע"פ 4910/13 **ג'עבר נ' מדינת ישראל** (29.10.2014)) יש לקבוע מתחם ענישה אחד אשר יועמד, בנסיבות המיוחדות של העניין והמערער גם יחד כפי שפורטו לעיל, אך גם תוך מתן משקל לכפל העבירות, על 30% עד 60% מהקנס המרבי בגין עבירות אלה.

22. בקביעת עונשם של המערערים בתוך מתחם הענישה אנו סבורים כי ראוי לתת משקל לגורמים הבאים: גילו ומצבו הבריאותי הרעוע של המערער; היות המערער ואחיו הנפגעים מהעבודה באבק מזיק ומחלת הריאות הקשה וחשוכת המרפא בה חלו; מצבם הכלכלי הקשה של המערער ושל החברה אשר במובן המהותי אינה אלא "עסק משפחתי" של שלושה בני משפחה המאוגד כחברה; העדר הרשעות קודמות; מכלול ההשלכות הכלכליות של העונשים בהתחשב בכך שכל הקנסות משולמים מכיסו של המערער (ראו על דרך ההיקש: ע"פ (ארצי) 33166-09-15 **מדינת ישראל נ' מן** (01.02.2017)); הצהרת המערער כי החברה אינה עובדת יותר עם שיש

אבן קיסר (הגורם לאבק המזיק) וכי הגבילה עצמה לעבודות של מצבות המתבצעות באמצעות חומרים מיובאים. מצאנו, לפיכך, כי יש לאמץ את גישת בית הדין האזורי ולגזור על המערערים קנסות ברף התחתון של מתחמי הענישה, קרי -30% מגובה הקנס המרבי בגין אי קיום צווי השיפור ו - 25% בגין כל אחת מארבע העבירות הנוספות.

23. לאור האמור לעיל, הקנס המוטל על החברה בגין ארבע העבירות יופחת לסך של 14,400 ש"ח (3600 ש"ח בגין כל עבירה), והקנס המוטל על המערער יופחת לסך של 29,400 ש"ח (3600 ש"ח בגין כל עבירה הנמנית עם ארבע העבירות, ו- 15,000 ש"ח בגין הפרת צווי השיפור).

סוף דבר

24. הערעור על הכרעת הדין נדחה.

25. הערעור על גזר הדין מתקבל. הקנס שהוטל על החברה מופחת לסך של 14,400 ש"ח אשר ישולם ב-80 תשלומים שווים (כפי שקבע בית הדין האזורי). הקנס שהוטל על המערער מופחת לסך של 29,400 ש"ח אשר ישולם אף הוא ב-80 תשלומים שווים. סכומים ששולמו עד כה על ידי המערערים על חשבון הקנסות ינוכו מסכומים אלה. כתב ההתחייבות עליו חתמו המערערים להימנע מהעבירות בהן הורשעו בתיק זה בסך של 14,400 ש"ח עומד בעינו.

על פסק הדין ניתן לערער לבית המשפט העליון לאחר קבלת רשותו לכך. בקשת רשות ערעור יש להגיש לבית המשפט העליון תוך 45 ימים ממועד קבלת פסק הדין.

בהתאם להסכמת הצדדים, פסק הדין יישלח אליהם על ידי המזכירות.

ניתן היום, ט"ו טבת תש"פ (12 ינואר 2020), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

רועי פוליאק,
שופט

סיגל דוידוב-מוטולה,
שופטת

לאה גליקסמן,
שופטת, אב"ד